

ПЕТРО КРАЛЮК
СПРАВЖНИЙ
МАЗЕПА

• ПЕТРОПОМАН •

ХАРКІВ
«Фоліо»
2017

Опасно шутить писателю со словом.

Микола (Ніколай) Гоголь

Старенький мікроавтобус, що колись їздив гарними європейськими магістралями, тепер, підстрибуючи на вибоїнах, котиться битим українським шляхом. До дороги тісенько притискаються села — наче намагаються стати ближче до нестримного потоку, який денно і нічно гуркоче, вищить і мчить удалину...

Чергова сільська зупинка. Їх на цьому маршруті багато. Пасажири замовкають. До салону входить жінка. На ній — старий, але чистенький одяг. Схоже, зі секунд-генду. Вона, певно, лічить кожную копійку. З-під її хустки вибивається пасмо сивого волосся. А ще — у неї великі темні очі. Наче у Діви Марії на старовинній іконі...

За руку жінка веде миршавого хлопця десь років двадцяти. Шкіра зморшкувата, вузенькі плечі, руки... І порожній відсутній погляд.

Хлопець зодягнутий у щось темне. Як і жінка.

— Мамо... — тихо скиглить він.

Хтось поступається йому місцем. Він опиняється навпроти мене, на відстані простягнутої руки. Зустрічаюся поглядом із ним. І стає незатишно...

«Спокійно, — кажу собі. — Це всього лише олігофрен, можливо, твій майбутній пацієнт...»

— Мамо, — знову хникає хлопець, — сядь біля мене...

— Синку, я ж поруч.

— Я скоро буду виходити, — каже дівчина, що сидить поряд. І піднімається з місця.

Син та мати сідають пліч-о-пліч. У материнських очах — важка печаль. Темна і тиха...

— Добридень, Маріє, — вітається хтось із знайомих.

Вона киває головою: «Добрий...»

— Таки їдеш?

— Їду... — каже. Й невимовна гіркота бринить у її голосі. З ока скачується сльоза.

Знайома не розпитує. Мовчить.

Хлопець лякливо тулиться до матері. Вона ніжно обіймає його. І здається, ці істоти — половинки одного цілого...

— Мамо...

— Все буде добре, Андрійку. Мама тебе любить. Ось заробить трохи грошей...

Вона ще міцніше пригортає сина до себе.

Відводжу погляд. Автобус петляє дорогою. Обабіч — старі дерева. Поле, річка, заплава...

З'являються будиночки, церквися на пагорбі, крамнички, базарчик. Богом забута місцина.

Виходжу з автобуса. Мої мимовільні супутники — теж.

Хлопчина тягне маму до лотка з фруктами. Щось просить.

Мати купує апельсин. Схоже, ті кілька гривень їй нелегко відривати від куцого сімейного бюджету...

На мить з-за хмари визирає сонечко. Кидає золоте проміння. У руці матері ніби спалахує помаранч. На її обличчі — посмішка. Апельсин легко перекочується із руки жінки на долоньку сина.

— Мамочко... — вдячно бринить його голос.

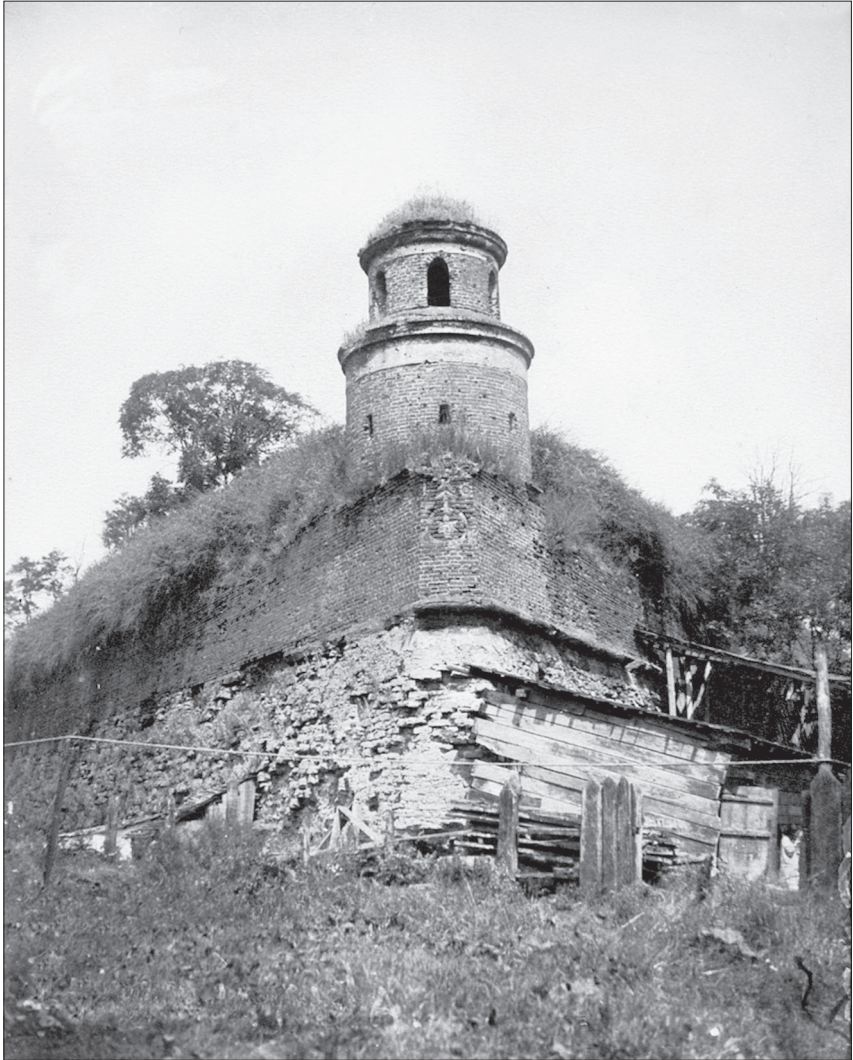
І ніби десь губиться...

Поряд зі мною — величний бароковий костел. На фасаді храму — ліпнина, фігури неначе відриваються від суєти земної, прагнучи небесного блаженства...

Костельний дзигар — із поржавілими стрілками. Схоже, вони зупинились давно. Яке їм діло до того, чи день зараз, чи ніч? І чи весна нині, чи літо...

Храм існує у позачасі. Перенісся з іншої епохи, затримався трохи у нашому сьогоденні. Та воно скороминуще. А він стоятиме...

Колись у костелі звучав оргán — урочисто й містично, наповнюючи звуками лункий простір. І відчували себе тут віряни не просто «прахом земним», а часткою небесного космосу...

*А з-за крилатих дерев на мене дивляться замкові мури.
Таке доволі часто побачиш в Західній Україні. Стоїть воно,
занедбане, занехаяне.
Правда, цей замок виглядає досить непогано. Зберігся рів, який
колись оточував його. Хоча води немає. Але все інше має вигляд
солідний.*

На брамі костельної огорожі — поржавіла колодка. Такий же іржавий замок на дверях. Схоже, ніхто сюди давно не ходить. Та чи прийде...

Але досить цих барокових рефлексій. Та й взагалі — що я знаю про бароко? Ось вона — реальність.

Жінка та хлопчина кудись пішли.

А з-за крислатих дерев на мене дивляться замкові мури. Таке доволі часто побачиш в Західній Україні. Стоїть воно, занедбане, занехаяне.

Україна ж — не Європа.

Там, у Європі, замки доглянуті, реставровані. На старовинних подвір'ячках гуляють туристи. А в Україні — замчиська-руїни. Вони непотрібні, зайві. Бо українцям потрібен степ. І воля — дика, безмежна.

Правда, цей замок виглядає досить непогано. Зберігся рів, який колись оточував його. Хоча води немає. Але все інше має вигляд солідний.

Іду містком. Ось і вежа, брама, через яку до замку в'їжджали. Немає в ній колишньої грізності, а є легкість і красивість. Ще й аристократичність...

Мені стає якось незручно за свій одяг — джинси, картата сорочка. Звісно, куди краще я почувався би в камзолі, фраківі чи сюртукові... На голові мав би бути циліндр, а в руках — паличка з наверхшам зі слонової кістки...

Проходжу крізь ворота вежі. Ніхто мене не зупиняє, не питає. Зрештою, кому яке діло?

Опиняюсь на чималому подвір'ї. Воно затишне. Тут інший світ — як острівець серед розбурханого моря.

Уже підкрадається осінь. Позолота торкнулася кущів, дерев, що ростуть у цьому замкненому просторі. Озираюся. Цим подвір'ям колись статечно гуляли вельможні пани. Милувалися природою, глибоким небом над головою. Гадалось, захистять їх мури твердині... А воно...

Але замок таки доглядають.

Бо тут — психлікарня...

І це зрозуміло. Бо де ж селити душевнохворих, як не за стінами замковими...

— Молодий чоловіче...

До мене наблизився добродій у сірому костюмі.

— Це — провінція, — схоже, він говорить більше до себе, ніж до мене. — Глибинка. Навіть не райцентр. Розваг ніяких. Зате у нас — тихо. А що людині потрібно? Рівновага. Спокій... душевний.

«Та він — філософ», — думаю мовчки.

— Хоча вам зараз іншого прагнеться, — продовжує чоловік. — Молодість — час буяння, пригод. Але це мине...

Він замовкає. Стомлено дивиться навколо себе.

— Яка краса... — це він про осінню природу. — Та вона — оманлива. Як і будь-яка краса.

«Чи не є мій співрозмовник пацієнтом цієї загубленої в часі установи? — закрадається думка. — Хоча зовні мало схожий на таких. Але ж у світі багато омани».

— Людина зникає до всього, — розмірковує чоловік далі. — Вам тут сподобається. І ви залишитесь. Або щось залишиться від вас...

— Життя — непередбачуване, — ніби погоджуюся з ним.

— Якби ми відали, що нас чекає, було б нецікаво...

Чоловік, напевно, вирішив, що приділив мені достатньо уваги. «До скорої зустрічі», — киває.

У замку мені доведеться тепер працювати.

Бо я — психіатр. Сподіваюся, перебування в цій обителі смутку не буде тривалим. Віщування чоловіка в сірому всерйоз не сприймаю.

Відбуду два роки, стану практикуючим лікарем — а там буде видно, куди далі...

Заходжу в приймальню. Кажу: прибув для проходження інтернатури.

Посилають до кадровика. Той, хитро примруживши очі, дивиться на мене. А в очах читаю: ще один невдаха; той, хто спритніший, має «добру спину», у психіатрію не йде; тут не розживешся, ще й сам станеш не від світу цього.

Кадровик у чомусь має рацію.

У медінститут я поступив без хабарів. Трапляються ж винятки. Оскільки протекції не мав, то визначили непопулярну спеціалізацію. Я не заперечував. Психіатрія — то психіатрія. За нею майбутнє, так я вважаю. Бо ж наше карколомне життя ламає людей навіть зі здоровою психікою. Ця пошесть добралася й до «вищих